

ДОВІДКА
про наукову та науково-громадську діяльність
професора кафедри неврології, нейрохірургії та психіатрії
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»,
доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України
СМОЛАНКИ ВОЛОДИМИРА ІВАНОВИЧА

Володимир Іванович Смоланка, 1961 року народження, доктор медичних наук, професор, відомий в Україні та у світі вчений-нейрохірург, ректор Ужгородського національного університету (2014-2026 роки), заслужений лікар України.

У 1983 році закінчив із відзнакою медичний факультет Ужгородського державного університету та розпочав професійну діяльність клінічним ординатором Київського науково-дослідницького інституту нейрохірургії. У 1985-1986 рр. працював у нейрохірургічному відділенні Берегівської центральної районної лікарні Закарпатської області. У 1986 році вступив до аспірантури Київського інституту нейрохірургії за спеціальністю «нейрохірургія», а з 1989 року працював асистентом кафедри гігієни, інфекційних хвороб, неврології та психіатрії Ужгородського державного університету, викладаючи курс нейрохірургії. З 1994 року – доцент кафедри гігієни, інфекційних хвороб, неврології та психіатрії Ужгородського державного університету. У 2002 році захистив докторську дисертацію на тему «Хірургічне лікування гострих ішемічних порушень мозкового кровообігу, спричинених патологією екстракраніальних відділів сонних артерій». Вчене звання професора присвоєно у 2005 році. З 2001 по 2014 рік – завідувач кафедри неврології, нейрохірургії та психіатрії. З 2014 по 2026 рік – ректор Ужгородського національного університету. З 2014 року – професор кафедри неврології, нейрохірургії та психіатрії Ужгородського національного університету. З квітня 2026 року – в.о. ректора Ужгородського університету.

В. І. Смоланка – визнаний в Україні та світі вчений, чий науковий доробок та основні наукові результати зосереджені у галузі нейрохірургії, зокрема судинної нейрохірургії, нейроонкології, хірургічного лікування епілепсії та патології основи черепа.

Його дослідження дозволили розв'язати важливу проблему сучасної медицини, а саме хірургічного лікування ішемічних порушень мозкового кровообігу, спричинених патологією екстракраніального відділу сонних артерій. На основі вивчення патогенезу, характеру гемодинамічних змін, стану компенсації мозкового кровообігу встановлено покази до хірургічної корекції сонних артерій при їх стенозах, оклюзіях та подовженнях. Переглянуто терміни проведення вторинної хірургічної профілактики ішемічних інсультів у бік скорочення, обґрунтовано безпечне виконання реконструктивних операцій на екстракраніальному відділі сонних артерій на третій-четвертий тиждень після перенесеної ішемії головного мозку, що внесено у клінічні протоколи лікування ішемічних інсультів. Вперше ним використано різні види інтраопераційного моніторингу мозкового кровоплину і стану головного мозку під час виконання ендартеректомії (транскраніальна доплерографія, ЕЕГ, реєстрація соматосенсорних викликаних потенціалів). Важливим є доробок вченого у дослідженні тактики лікування геморагічних порушень мозкового кровообігу: так, його спільні дослідження із зарубіжними колегами у рамках проекту “Surgical Trial in Intracerebral Hemorrhages” були покладені в основу рекомендацій Європейської інсультної організації (European Stroke Organization) та Американської асоціації серця (American Heart Association). Значимими дослідженнями авторами та його учнів є прогнозування раннього виходу та відділених результатів нетравматичного субарахноїдального крововиливу внаслідок розриву артеріальної аневризми головного

мозку. На основі ретельної оцінки мультимодального впливу різних чинників на вихід пацієнта визначено предиктори виходу після спонтанного субарахноїдального крововиливу, що дозволяє внести корективи у тактику лікування цієї патології.

Значний внесок зроблено В.І.Смоланкою у вивченні патогенезу, діагностики та лікування каверном головного мозку – однієї з причин геморагічного інсульту та епілепсії. Ним розроблено тактику лікування цієї патології, покази до проведення хірургічного лікування, проведено всебічний аналіз перебігу епілептогенних каверном головного мозку, термінів проведення оперативних втручань у залежності від локалізації кавернозних ангіом, особливостей (типу і тривалості) спричиненої ними епілепсії та її фармакорезистентності.

В.І. Смоланка вніс значний внесок у вивчення проблеми лікування епілепсії. Зокрема, разом із співдослідниками ним розроблено реєстр захворювання епілепсії в Україні. Революційною є концепція хірургічного лікування скроневої епілепсії, яка полягає у значній зміні показів до втручань, не очікуючи виникнення фармакорезистентної епілепсії, що дозволило досягти значного покращення результатів хірургії цього захворювання. На основі мультифакторного аналізу розроблено прогнозування результатів таких втручань. За результатами проведення широкого генетичного дослідження визначено поєднання генів, що визначають високу ймовірність розвитку резистентності до протисудомних препаратів. Це дозволяє прогнозувати перебіг захворювання у таких хворих, скоротити час встановлення діагнозу фармакорезистентної епілепсії та, відповідно, скоротити час до проведення хірургічного втручання. Розроблено нові методики інтраопераційного нейрофізіологічного моніторингу при виконанні операцій по видаленню епілептичних вогнищ, що дозволяє вже під час операції підтвердити радикальність резекції. Проведене дослідження перебігу епілепсії у хворих з супратенторіальними менінгіомами головного мозку дозволило встановити предиктори розвитку судомних нападів як у до-, так і післяопераційному періоді. Вперше розроблено шкалу прогнозування збереження епілептичних нападів після хірургічного лікування у пацієнтів із супратенторіальними менінгіомами головного мозку, яка визначає ступінь ризику збереження епілептичних нападів після видалення новоутворення. На основі проведеного дослідження розроблено терапевтичну тактику щодо прийому протиепілептичних препаратів після видалення менінгіоми.

Особливий предмет досліджень професора – наукове обґрунтування та розробка новітніх методів хірургічного лікування найбільш складної онкологічної патології головного мозку – пухлин основи черепа та шлуночкової системи. Виконавши найбільшу кількість операцій у Європі з приводу пухлин стовбура головного мозку, на основі катамнестичних досліджень ним вивчено закономірності перебігу цієї патології та ефективність різних методик лікування. Розроблено новітні методи лікування пухлин третього шлуночка, шишковидного тіла, супраселярної та параселярної ділянок мозку, включаючи використання ендоскопічних та мікрохірургічних методик.

Важливими є вивчення одного з найбільш поширених больових синдромів – невралгії трійчастого нерва. В.І.Смоланкою розроблено покази до проведення операцій, на основі вивчення результатів хірургічного лікування розроблено прогнозування можливих ускладнень у ранньому післяопераційному і виходу у віддаленому періоді.

Значною актуальністю відзначаються розробки, присвячені вивченню та використанню інноваційного методу інтраопераційного нейрофізіологічного моніторингу при операціях на головному та спинному мозку, сонних артеріях. Поглибленому аналізу піддано результати використання різних методик: картування ядер черепних нервів, моторних викликаних потенціалів, соматосенсорних викликаних потенціалів при видаленні пухлин основи мозку та у важливих функціональних зонах мозку, виключенні артеріальних

аневризм головного мозку. Вперше використано найновішу методику D-wave при операціях на спинному мозку.

Результати багаточисленних досліджень вченого відображено у 285 наукових працях, у т.ч. 65 публікаціях у періодичних виданнях, які включено до наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection. Кількість наукових статей, які індексуються у Scopus або WoS в наукових журналах з кuartилями Q1, Q2 – 16. За даними ORCID - 35 публікацій. Серед публікацій є ряд у журналах з найвищим імпаکت-фактором у медицині (Lancet, Journal of Neurosurgery, Stroke, The New England Journal of Medicine), журналах Всесвітньої Федерації та Європейської асоціації нейрохірургічних товариств (Brain and Spine, Acta Neurochirurgica), інших високореєтингових журналах (World Neurosurgery, European Journal of Neurology, Journal of Stroke and Cerebrovascular Diseases, Neurology, GigaScience, та ін). Індекс Гірша в Google Scholar – 14 (загальна кількість цитувань -2677), в Scopus – 8 (273 цитування), Web of Science – 6 (127 цитувань). Отримано 3 патенти України та авторське свідоцтво на винахід. Співавтор двох монографій, національного підручника з неврології для вищих навчальних закладів та навчального посібника. Під його керівництвом захищено 10 дисертацій (дві докторські, 4 кандидатські, 4 - доктора філософії).

Професор В.Смоланка – член редакційних колегій цілого ряду наукових видань, зокрема найбільш рейтингового нейрохірургічного наукового журналу Європи «Neurosurgical Review». видань «International Journal of Stroke», «Український нейрохірургічний журнал», «Вісник Ужгородського національного університету. Серія: Медицина». Рецензент журналу «Neurosurgical Review» - виконано 14 рецензій статей згідно з даними ORCID.

Постійно впродовж останніх десяти років виступає як запрошений лектор із результатами своїх досліджень на конгресах, конференціях та симпозиумах різних рівнів. Зокрема, на трьох останніх конгресах Всесвітньої федерації нейрохірургічних асоціацій у Стамбулі, Кейптауні, Дубаї (WFNS) та Європейської асоціації нейрохірургічних товариств (EANS) (Афіни, Брюссель, Ганновер, Барселона, Софія, Відень) виголосив доповіді, присвячені хірургічному лікуванню пухлин середньої лінії головного мозку, хірургії пухлин стовбуру мозку, мікроваскулярній декомпресії у лікуванні невралгії трійчастого нерва, тактики лікування каверном головного мозку, ендоскопічному лікуванню пухлин шлуночків мозку та основи черепа та хірургічного лікування хворих з пухлинами стовбуру мозку. На конгресі Всесвітньої Академії нейрохірургії представив концепцію зміни парадигми хірургічного лікування епілепсії. Неодноразово запрошувався з лекціями на конгреси нейрохірургічних асоціацій до Чеської Республіки, Німеччини, Угорщини, Хорватії, Словаччини, Казахстану, Узбекистану, країн Балтики.

Двічі був запрошеним професором Університету Масарика у Брно (Чехія, 2016, 2024 рр.), запрошений професор Університету Ессена (2026 р).

У 2006 році під керівництвом професора Смоланки В.І. в Ужгороді відкрито спеціалізований заклад охорони здоров'я, що надає медичну допомогу пацієнтам із патологією нервової системи – Клінічний центр нейрохірургії та неврології м.Ужгород, який він очолював впродовж 9 років. Професор щороку проводить понад 250 найскладніших операцій хворим із різних областей України та з-за кордону. Лауреат першої Національної медичної премії в номінації «Кращий практикуючий лікар» (2012 рік).

Бере активну участь у міжнародній науковій співпраці та професійних організаціях. У 2023 році обраний, а у 2025 році повторно обраний одним з 9 членів Правління Світової Федерації Нейрохірургічних Спілок (Administrative Council of the World Federation of Neurosurgical Societies), яка об'єднує 49.5 тисяч нейрохірургів світу.

В 2024 році обраний академіком Світової Академії Нейрохірургії (World Academy of Neurological Surgery), яка включає 100 найбільш відомих нейрохірургів світу.

З 2013 по 2021 рік - Президент Української асоціації нейрохірургів.

З 2025 року увійшов до новоствореної групи нейрохірургів EANS з метою проведення навчальних курсів у країнах Африки, приймав участь у викладанні у Танзанії (2025 р.), Кенії (2026 р.).

Обраний членом Євразійської академії нейрохірургів (2017 рік).

Індивідуальний член Європейської асоціації нейрохірургічних товариств (European Association of Neurosurgical Societies - EANS). З 2009 року викладає на курсах Європейської Асоціації Нейрохірургічних Спілок (EANS Training Courses) для нейрохірургів Європи, член тренувального комітету EANS. Вільно володіючи англійською мовою, викладає щорічно на курсах Європейської асоціації нейрохірургічних товариств. Старший делегат-представник Української асоціації нейрохірургів у EANS та WFNS.

Ректором Ужгородського національного університету Володимир Іванович Смоланка обраний у квітні 2014 року, а у червні 2021 року переобраний на новий строк. Під його керівництвом університет динамічно розвивається, зайнявши позицію серед кращих українських закладів вищої освіти (15 місце у рейтингу «Топ 200 університетів України»). За даними світових рейтингів Webometrics, Scopus, Scimago, QS EECA University Rankings, GreenMetric сьогодні УжНУ займає 8-19 позиції серед українських закладів вищої освіти. З квітня 2026 року в.о. ректора Ужгородського університету.

Окремою сферою опіки ректора є дослідницька діяльність науковців УжНУ. З його ініціативи в університеті запровадили преміювання співробітників за публікації у виданнях, що входять у міжнародні наукометричні бази даних Scopus та Web of Science і мають імпакт-фактор IF Cite Score. Стабільна значна кількість наукових публікацій у високореєтингових журналах дозволила УжНУ потрапити у число 680 найкращих університетів світу відомого рейтингу Scimago.

Пріоритетними напрямками своєї ректорської діяльності вважає розробку та реалізацію стратегії розвитку університету, впровадження сучасних методів продукування та передачі знань, високий рівень фундаментальних та прикладних наукових досліджень та оновлення матеріальної бази закладу вищої освіти. На його переконання, університет має бути модерною інституцією, що надає освітні послуги найвищої якості, має розвиватися швидкими темпами, адекватно реагувати на виклики часу, зокрема у таких пріоритетних сферах, як здоров'я людей, нові технології, збереження довкілля, а випускники мають бути компетентними та всебічно підготовленими до результативної роботи та успішного життя.

З 2015 року є представником України у Генеральній Асамблеї Конференції ректорів Дунайського регіону (DRC).

Під керівництвом Володимира Смоланки, спільно з науковцями із Дебреценського університету (Угорщина), у 2021-2023 рр. реалізовувався міжнародний проєкт, за підтримки програми HUSKROUA, присвячений впровадженню нових стандартів та технологій хірургічного лікування захворювань центральної нервової системи, включно нейро-онкологічні захворювання, захворювання судин центральної нервової системи, розлади мозкового кровообігу, травматичні ураження нервової системи, а також дитячу нейрохірургію, навчання нейрохірургів із використанням інноваційної системи нейронавігації. Проєкт націлений на покращення якості надання медичних послуг із використанням інноваційних технологій для пацієнтів із патологіями нервової системи.

Разом із групою науковців з Оклендського Університету (США), Національного інституту раку (США), Пекінського геномного інституту (Китай), Західного університету ім. Васіле Голдіш (Румунія) професор Смоланка В. І. займається дослідженням геному

українців, визначенням схильності до різних захворювань. Здійснює також геномне дослідження прикордонної зони ЄС в рамках проекту «Партнерство для досліджень геному в Україні та Румунії» за підтримки Спільної Операційної Програми Румунія-Україна 2014-2020.

Упродовж останніх 10 років бере активну участь у 25 міжнародних наукових дослідженнях у галузі нейрохірургії та неврології.

У березні 2015 року професору Смоланці В.І., як висококваліфікованому фахівцю у сфері нейрохірургії та ректору університету, присвоєно почесне звання Doctor Honoris Causa Західного університету імені Васіле Голдіш м. Арад (Румунія). У квітні 2019 року присвоєно почесне звання Senator Honoris Causa Сегедського університету (Угорщина).

Професор В.І. Смоланка є Почесним Членом нейрохірургічних спілок Хорватії та Чехії.

Заслужений лікар України. Відмінник освіти України. Почесний громадянин міста Ужгород.

Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2005 р.), Почесною грамотою Верховної Ради України (2017 р.), Грамотою Верховної Ради України (2011 р.), Почесною грамотою Міністерства охорони здоров'я (2009 р.), Подякою Міністерства праці та соціальної політики України (2010 р.), відзнакою «За розвиток регіону».

Відповідно до оголошення НАМН України про наявність вакансій дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів НАМН України, Вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» своїм рішенням від 24 червня 2026 р. (протокол № 9) висуває доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України Смоланку Володимира Івановича на вакансію члена-кореспондента Національної академії медичних наук України зі спеціальності «Нейрохірургія» по Відділенню з клінічної медицини.